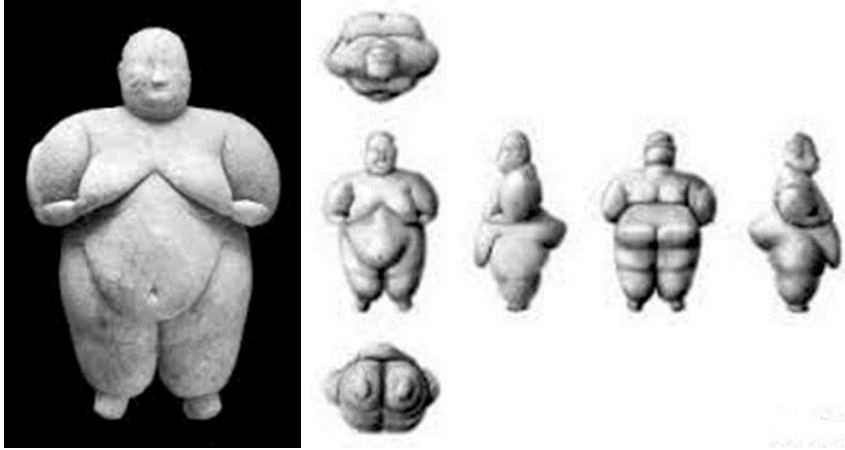

Updating Venuskunst: de oudere Lady uit Çatalhöyük, Turkije uit 2016

In september 2016 wordt in de neolithische nederzetting Çatalhöyük, die bestaat uit twee heuvels met een rivier daartussen, een puntgave vrouwelijke figurine mét hoofd gevonden van ruim een kilo. Sommigen interpreteren haar als 'oudere vrouw' met een belangrijke sociale positie; anderen interpreteren haar als 'godin'.

De volgende tekst is ontleend aan par 7 'Kantelprocessen in Çatalhöyük' uit hoofdstuk 9 van het boek *Vrouw Holle en de verborgen wijsheid in sprookjes*, p. 295-297.

Op 13 september 2016 mocht zij wedergeboren worden, een prachtdame, gevonden in een graf onder de zitbanken in een groot huis of heiligdom in Çatalhöyük. De Turkse krant de *Daily Sabah* maakte het nieuws bekend en daarna flitste het nieuws digitaal over de wereld. Er verschenen interviews in *Ars Technica* en in het *Stanford News* van 29 september 2016 met Ian Hodder, momenteel hoogleraar aan de universiteit van Stanford in de VS en sinds jaren in Çatalhöyük de leidinggevende archeoloog.

Hoe zij eruit ziet. Zij is gemaakt van gekristalliseerde kalksteen, is 17 cm lang, weegt 2,2 pond en dateert uit de tijd 6300-6000 v. Chr. Zij is voorzichtig in een platform gelegd naast een kostbaar stuk geel obsidiaan, waar zij mee bewerkt is, zonder dat daar menselijke resten naast liggen. Zij is ritueel begraven. Zij heeft met zorg uitgevoerde vetrollen op de ledematen en borsten en heeft een hangende buik. De bovenarmen en ellebogen wijzen zijwaarts, de handen lopen op de hangende borsten over in de tepels en borsten: zij vormen een geheel. Zij presenteert haar borsten in een voedende houding, de *dea nutrix*-houding.¹ Haar ogen, mond, kin en dikke hals zijn ingegraveerd. De handen en voeten zijn disproportioneel klein in vergelijking met de rest van haar lichaam. De figurine lag plat op haar rug in de aarde toen een Poolse archeoloog haar vond. Zij kon niet zelfstandig staan; ze moest plat liggen of in hand gehouden worden.

Het gebied. De neolithische nederzetting Çatalhöyük bestaat uit twee heuvels: de oostelijke en de westelijke. Vroeger liep er een rivier tussen de twee heuvels; aan weerszijden van de oevers bewerkte men het land. In omliggend land zijn irrigatie-kanalen gevonden. De oostheuvel is groter en langer bewoond; in die oostheuvel is zij gevonden in een jongere laag en wel in het zuidelijke deel van de oostheuvel.²

Het platform. Het gebouw waar zij in gevonden is, is drie keer gebouwd; zij lag in de fundamenten van de derde en laatste laag. De mensen in de stad hebben de gewoonte om de huizen 40 tot 60 jaar te bewonen en ze dan compleet af te breken. Zij verwijderen skeletten en schedels van voorouders met de grootste zorg om ze in het nieuwe huis onder de zit- en slaapbank opnieuw te begraven. Daarna bouwen zij op de puinhopen een nieuw huis. Ze leven en slapen boven op verhoogde platforms waar de voorouders begraven liggen. Het verhoogde platform dient als bed. Zo communiceren de levenden met de voorouderlijke doden; zij slapen en dromen met hen.

In het geval van de teruggevonden vrouw boren de neolithische constructeurs een gat in een ouder platform zonder dat open te breken en te veranderen. Zij wordt zorgvuldig hierin neergelegd zonder dat

menselijke resten meegaan. Daarna bedekt men haar met twee lagen vers zand en sluit het gat van het platform.

Hodder vermoedt dat, net als in Göbekli Tepe, de oude resten opgevuld werden met puin en dat men daarna verder bouwt. In de laatste en hoogste bebouwinglagen zijn geen menselijke resten meer in de huizen gevonden maar wel figurines; de figurines zouden hier een vervanging voor zijn.

Respect voor de oudere vrouw. Ian Hodder beschouwt haar als het beeld van een *oudere vrouw* want, zo stelt hij in het interview in Stanford News: *'in egalitaire samenlevingen hebben oudere mensen een speciale status en worden vereerd'*. En: *'Een moeilijke kwestie is of zij als 'goden' beschouwd werden'*...

Goden of niet, zo vervolgt hij, de ouderen kunnen in de nederzetting een elite-status gehad hebben en daarom dikker geworden zijn. Deze egalitaire maatschappij respecteerde de *oudere vrouw*. Maar dat maakt haar nog niet tot een *godin*, stelt Hodder.

In het Stanford News wordt ook Lynn Meskell, professor aan dezelfde universiteit genoemd. Meskell deelt de mening van Hodder. Zij meent dat de lichamen niet jeugdig zijn en niet de rondheid van zwangerschap of vruchtbaarheid tonen. Ook zij gaat ervan uit dat deze vrouwelijke figurines *oudere* vrouwen voorstellen die wijsheid overdragen en status hebben verworven. Ze werden niet vereerd, ook niet als 'godinnen'.

Toch een godin? In het Stanford News van 29 september 2016 bestempelt journalist Chris Clark, die Hodder en Meskell over de vondst interviewt, de figurine als 'godin'. De titel van het artikel luidt: *'Archaeologists from Stanford find an 8,000-year-old 'goddess figurine' in central Turkey'*. Het hele artikel door herhaalt de interviewer de term 'goddess figurine'. Hij/zij gaat hier tegen de visie van de twee professoren in; zien zij een oudere vrouw, de auteur ziet een 'godin'.

Onderstaande Engelstalige info over de Istanboel-figurine is afkomstig uit de komende boeken *Die Sprache unsrer Ursprungs-Mutter MA* deel I Kap. 6 (verschijnt 2019-2020) en *The Language of MA Revisited*, deel I ch. 6 (2020). Beide boeken zijn updates en herbewerkingen van het oorspronkelijke Nederlandse boek *Venus is geen Vamp* uit 2008 en *The Language of MA the primal mother, the evolution of the female image in 40,000 years of global Venus Art* uit 2013. Meer info over de deze prachtige lady -zoals boven reeds vermeld- in mijn boek *Vrouw Holle en de verborgen wijsheid in Sprookjes*, Den Haag, 2017.

Onderstaande uit: The Language of MA revisited (2020) Deel I ch. 6

[1.6.21ef] *A standing lady of Çatal Höyük, recent finding from 2016, Photo and sketch.* She was found on the 13th of September 2016 in the southern part of the eastern hill. Excavators had hollowed out a large dwelling, where its former occupants had deposited the figurine in platforms built atop earlier structures. At the platform's far southeast corner, abutting the wall, the archaeologists found the figurine. Left of the first figurine lay an obsidian blade, and nearby sat another figurine of lesser quality, hewn from yellow limestone, next to a piece of galena. Hodder quickly summoned his team to the trench, where a photographer snapped photos and researchers made preliminary assessments.

The stone figurine measures 17 centimeters long and 10.96 centimeters wide, weighing more than 1 kilogram (2.2 pounds). She dates from 6300-6000 BC. The sketch (f) shows her from various perspectives and was made by Kathryn Killackey, who is part of the *Çatal Höyük* team. This new found lady has elaborate fat rolls on the limbs and neck; the arms separated from the torso. Her details have to be made with thin tools, like flint or obsidian, by a practiced artisan. She has small feet. She presents her breasts in the *Dea Nutrix* body posture.

The interpretation. Ian Hodder gave several interviews, also to the Stanford News of 29 September 2016. In this article, to be found on the internet, Lynn Meskell is also quoted. Hodder: 'This figurine is also thought to represent an elderly woman who had risen to prominence in *Çatalhöyük's* famously egalitarian society'. Lynn Meskell agrees and posits that the Neolithic figures at *Çatalhöyük* may 'represent older women who

have achieved status.' Hodder: 'In all egalitarian societies, older people have a special status and are venerated'. The two professors of the Stanford University do not mention a goddess status, because the word 'goddess' or 'ancestral mother' still is a no-go area in Academia.

¹ *Venus is geen Vamp en The Language of MA* dl I h 4, 6 en 7 en dl II h 7 met afbeeldingen waaruit blijkt dat dit type wereldwijd voorkomt; *Vrouw Holle en de verborgen wijsheid in sprookjes*, 296 n. 56.

² Hier is zij gevonden in het zogenaamde TPC gebied; *Vrouw Holle en de verborgen wijsheid in sprookjes*, 296 n. 57.